

PROF. DR JAN DYLIK 1905—1973

Dnia 7 czerwca 1973 r. zmarł w Łodzi Jan Dylík, dyrektor Instytutu Geograficznego Uniwersytetu Łódzkiego, geograf-geomorfolog, świetny znawca geologii czwartorzędu.

Urodził się dnia 19 czerwca 1905 r. w Łodzi. Studiował w Krakowie i Poznaniu, lecz życie jego było zawsze związane z Łodzią. Tutaj prowadził wykłady już przed ostatnią wojną światową na Wolnej Wszechnicy Polskiej, tutaj też po wojnie w nowym Uniwersytecie zorganizował Instytut Geograficzny, który wkrótce stał się wybitną placówką naukową, szeroko znaną w świecie.

Jan Dylík uprawiał różne dziedziny geografii, największe zasługi położył jednakże w dziedzinie na pograniczu geografii i geologii — w geomorfologii. Jego nazwisko stało się głośnie, gdy osiągnął znakomite wyniki w badaniach peryglacjalnych. Ten wybór zainteresowań nie był przypadkowy. J. Dylík wiedział, że

w poznaniu procesów i form peryglacjalnych istnieje klucz do zrozumienia czwartorzędowej rzeźby nie tylko okolic Łodzi, lecz całego obszaru środkowej Polski. Już po wstępnych badaniach w 1953 r. ukazała się pierwsza większa praca J. Dylíka pod znamienym tytułem „O peryglacjalnym charakterze rzeźby środkowej Polski”. Praca ta miała ogromny wpływ na dalszy rozwój geomorfologii w Polsce, była też początkiem tego, co później nazwano „łódzką szkołą peryglacjalną”. Autor jej bowiem obok własnej twórczości stworzył podstawy działalności naukowej wielu swoich uczniów i naśladowców, zaproponował oryginalne metody badań, wreszcie założył czasopismo „Biuletyn Peryglacjalny” — jedyne tego typu wydawnictwo w świecie — w którym były publikowane prace poświęcone wyłącznie zagadnieniom peryglacjalnym. Łódź stała się światowym ośrodkiem badań peryglacjalnych, miejscem konferencji międzynarodowych i celem odwiedzin wielu stypendystów.

J. D y l i k jako wieloletni przewodniczący Komisji Geomorfologii Peryglacjalnej Międzynarodowej Unii Geograficznej zyskał sobie sławę inicjatora tego typu badań w całym świecie, w strefie polarnej, w strefie aktualnego peryglacjału, a przede wszystkim w obszarach peryglacjału plejstoceniowego. Spotkały go już za życia dowody uznania, był laureatem Państwowej Nagrody Naukowej (1953), doktorem honoris causa Uniwersytetów w Caen i Strasburgu we Francji.

Jan D y l i k był geografem bardzo silnie związanym z geologią. Był aktywnym członkiem Polskiego Towarzystwa Geologicznego, uczestniczył często, zwłaszcza bezpośrednio po wojnie w dorocznych zjazdach tej organizacji. Jako geomorfolog zajmował się zagadnieniami geologii i paleogeografii czwartorzędu. Opracował własną koncepcję podziału „ostatniego okresu zimnego” w Polsce, przyczyniając się w ten sposób do uściślenia stratygrafii utworów młodszego plejstocenu. Znał świetnie metody badań sedimentologicznych, stosował je z wielkim pożytkiem w geomorfologii.

Jan D y l i k był postacią bardzo znaną i cenioną w organizacji nauki polskiej. Członek korespondent PAN, Prezes Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, pełnił liczne funkcje mające bezpośredni wpływ na rozwój nauki w kraju. Jego odejście jest bolesną stratą, którą głęboko odczuła polska społeczność akademicka, zwłaszcza nauki o ziemi, w tym również geologia.

Alfred Jahn (Wrocław)

RESUMÉ

Le 7 juin 1973 est mort le professeur docteur Jan D y l i k, directeur de l'Institut de Géographie de l'Université de Łódź. Il était géographe-géomorphologue, se spécialisant dans le géologie du Quaternaire, surtout dans les études des phénomènes périglaciaires; son oeuvre dans ce domaine comprend quelques dizaines l'ouvrages publiés. Le professeur Jan D y l i k a fondé une revue de portée internationale „Bulletin Périglaciaire” et il était pendant de longues années président de la Commission Géomorphologique Périglaciaire de l'Union Géographique Internationale. En considération de ses mérites scientifiques le professeur Jan D y l i k a reçu le titre de docteur honoris causa des Universités de Caën et de Strasbourg et il a été nommé membre-correspondant de l'Académie Polonais des Sciences et a obtenu le Prix Scientifique d'Etat.

Il fut aussi pendant de longues années un membre actif de la Société Géologique de Pologne.

Sa mort, si profondément ressentie par le milieu académique, fut une grande perte surtout pour la Science de la Terre, y compris la géologie.

Alfred Jahn